

perficere se acclamaverint. In quibus prudentia tam temporalis quam spiritalis refulget, quorum patres, proavi, et atavi Romanorum consilii maturitate rexerunt imperium, quorum stirpem, tempore Augustorum domini Ludovici imperatoris, et magnificentissimi Lotharii semper titulo consulatus exornatam intuitus sum. Horum specialem consilii prerogativam nequaquam abjiciendam universitas populi acclamavit: quippe cum nec criminum eis damnositas objiciebatur, sed probitatum ingenuitas laudibus efferebatur. Quapropter quia passim plurimi varie de his opinantur, et multiplicia definitionum genera ponunt, quo affectu super his tractaverim, ac senserim, reverentiae fidelium elucidari curabo. Quando imperator piissimus filio suo æquivoco, puellam nobilitate carnis insignitam dedit, nondum eram episcopali onere prægravatus, nec his interfui actibus. Theutperga cum introducta fuit, et secundum conjugium patrum est, nisi auditu penitus ignoravi. His rebus ita excursis, expetitus a clero, et electus a plebe, episcopus canonice consecratus in his factis taliter sensi: Christianissimus imperator in fide Christi, et sua, virginem filio dedit, fides Dei scortum non donat, sed repudiat, dicens: *Non mæchaberis (Exod. xx)*. Et Psalmista: *Perdes omnes, qui fornicantur abs te (Psal. lxxii)*. Paulus, qui fide Dei præcinctus erat, clamat, hoc inquit: *Scitote intelligentes, quod omnis fornicator, aut immundus aut avarus, quod est idolorum servitus, non habet hæreditatem in regno Christi et Dei (Ephes. v)*: qui portans stigma Jesu in corpore suo, hoc est vexillum fidei, non sovet adulteros, sed cuspidem sacri faminis terebrat, dicens: *Neque adulteri regnum Dei possidebunt (I Cor. vi)*. Dominus, qui fidelis est, et dat

^a Hucusque libellus Adventii, unius ex illis qui postea meruere a Nicolao Romano pontifice excommunicari; verum non ut alii, nempe Coloniensis et Trevirensis, obstinatione obduruisset, sed peccati pœ-

A sancta David fidelia, et orthodoxo imperatori Lothario, non abstulit potestatem conjungendi filium suum, cum quacunque puella decrevisset, in Evangelio dicit: *Qui dimissa uxore, alteram duxerit, mæchatur (Matth. xix)*. Unde oportet, ut hæc audientes, pio et devoto studio paternos canones audiant, ac servent, quia terminos Patrum nunquam transgredi oportet. Nam sacri canones paterno munere mulierem datam culpa carere proclamant. Imperator, qui culturae divinæ deditus erat, fornicationis detestabili facinore filium uti non permisit Lotharium regem, cujus professio, et omnium senatorum talis exstitit, de copula Waldradæ, quod eam genitor in fide Dei sibi dederat.

B De Theutperga vero, quod sceleris sui malum de horrendo impudendi [*f. impudici*] fratris amplexu confessa, et comprobata fuerit, similiter omnino protestati sunt, quæ non pavidis a nobis minis terita est, nec amœnis confota blanditiis. Ipse autem secundum Apostolum faciens, ubi dicit: *Si fieri potest, cum omnibus hominibus pacem habete (Rom. xii)*, et consulum nobilium voces audiens, sicut supra per succedentia tempora exemplis annotavimus, quod audita et approbata sunt senatorum consilia, in omnibus subscriptionibus, et definitionibus nostris hoc modo censuimus, ut si Theutperga confessa prædictum fuisset reatum, regia societate indignam esse censui. Et si Waldrada in fide Dei munere patris juncta esset regi, fidem Dei non ausus fui blasphemare, ne forte perfoderet me Scriptura verbi jactulo dicens: *Blasphemos ne patiaris vivere (Lev. xxiv)*. Apostolus licentiam dat, ut unusquisque in suo sensu abundet (*Rom. xiv*)^a.

nitens, seipsum accusans, et veniam petens, obtinuit illam ab eodem Nicolao pontifice, ut patet ex epistola mox sequenti,

EPISTOLA ADVENTII

AD THEUTGAUDUM COLONIENSEM EPISCOPUM.

Certiores secreto facit de synodo apud Metas mox congreganda.

(Baron., *ibid.*)

Reverentissimo ac sanctissimo nobis per omnia desiderando Patri THEUTGAUDO ADVENTII devotus filius, et assiduus orator, summæ felicitatis pacem et gloriam.

Præsentem apices, per Deum, et propter Deum humiliter precamur, ut nullus alius mortalium videat, sed Vulcanus edax perspectos consumat. Vestræ antiquæ gravitatis, et maturum consilium, ac vice fidei anchoram prudentiæ tutelam figat in sapientiæ firmamento [fundamento], ne aliquid nostro seniori sinistrum, vel dextrum isto tempore nun-

D tictis, quousque in Purificatione sanctæ Mariæ, sicut pro certo vocati sunt omnes nostri confratres, Metis conveniant: quia pro certo scitis, quod noster senior modis omnibus deliberatum habet, ut illorum communi consilio, quicquid illis secundum Deum melius visum fuerit, in omnibus se paratissimum esse promittat, aut eorum monitis, atque consiliis parens, nihil ulterius aliter agat. Quapropter oportet vos, dilectissime Pater, modo caute agere, ne, quod absit, aliqua vana spe a via Dei, et evangelicis, atque apostolicis documentis deviano,

laqueum incurrat Averni. Certi enim esse potestis quia si nostra culpa, aut aliqua vana fiducia modo erraverit, illud implebitur propheticum *sanguinem ipsius de manu tua requiram* (Ezech. III). Ista quippe ideo scribimus, quia Valtharum nostri senioris fidelem hodie excepimus de palatio remeantem, qui nobis prædictam deliberationem in sua fide, ex parte nostri senioris, ita ut prædiximus, affirmavit, A imo multoties deprecatus est, ut propter amorem Domini, ista vobis significarem, modisque omnibus consuleremus, ne ex vestra parte, vel vestra viva voce aliquid tale audiat, unde a sua salute vacillet. Aptius enim nobis cernitur simulari infirmitas, quam ut præparatam a Deo medicinam languens stomachus rejiciat. Bene vos valere optamus, dilectissime Pater.

EPISTOLA EJUSDEM AD NICOLAUM PP.

Mittit professionem suam, qua purgans se de causa Lotharii, acquiescere se atque obsequi docet statutis a pontifice in synodo Romana; proinde veniam et pacem implorat.

(Apud Mansi, Conc., tom. XV.)

Gloriosissimo Domini gregis pastori domino et beatissimo NICOLAÛ, summo et universali papæ, ADVENTIUS, humilis Metensium sedis episcopus, nunc et in æternum valere.

Christus Dominus Deus proprii sanguinis pretio acquisito gregi solita pietate prospiciens, vobis summi sacerdotii contulit dignitatem: cui inter plurima spiritualium virtutum ornamenta, quibus sanctam matrem Ecclesiam inimitabili sanctitate condecoratis, sacra etiam prisce auctoritatis dogmata affatim resplendent: quo Christiana plebs, efficacissimo tanti Patris exemplo feliciter imbuta, vitiorum monstra devitare, et auxiliante Deo æterna poterit præmia comprehendere, imo ecclesiastici ordinis disciplina vestris temporibus inviolabilis permanere. Unde mea parvitas omnesque divina dignatione mihi crediti, multipliciter congaudentes, magnas omnipotenti Deo gratias referimus, devotis precibus implorantes, ut Deus omnipotens vestri pontificatus apicem diu incolumem custodire dignetur, ad consolationem sanctæ suæ Ecclesiæ, omniumque fidelium animarum. Quippe cum inter sævissimas paganorum pressuras, densissimasque perversorum Christianorum simultates occuparemur, et per capita humilitatis nostræ Domini ovilis sollicitudinem gerere optarem, decreta excellentissimi apostolatus vestri nobis directa sunt. Super quibus responsa dignitati majestatis vestræ festinantissime currens præsentialiter dare viva voce desiderarem, nisi longæva senectus me gravidum redderet, et indeficiens corporis ægritudo frequenter atque inopinately spiritum exhalare cogeret. Magnum enim, et quasi totius meriti gaudium obtinerem, si ad limina apostolorum, vestramque desiderabilem et præeminentissimam præsentiam, virium imbecillitas me ire sineret. Sed quia podagrici dolores, et veterani mei artus optata denegant, omnipotenti Deo, et sancto Petro, atque incomparabili clementiæ vestræ magnitudini, meæ parvitatibus quantitatem committo, qui vices Dei tenetis, et in reverendissima summi principis cathedra versus apostolus residetis, ut vestris fovear solaminibus. Si enim fallaciter, quasi

B fautor vitiorum, in conspectu vestræ mansuetudinis diffamatus existo, si non corpore, mente tamen ad vestra sacra vestigia provolutus, humiliter peto ut excusationis meæ causas, nullo mendacii fuco obnubilatas, paternæ pietatis affectu recipere non dedignemini, quas capitulatim misericordiæ vestræ pandere studui.

I.

In catalogo sacerdotum nequaquam recipio Theutgualdum, quondam archiepiscopum, qui depositionis suæ sententiam a vobis prolatam hactenus patienter ferens, juxta præcedentem consuetudinem nihil omnino de sacro ministerio contingere præsumpsit: sed quasi mitissimus vir, incaute se proprio sermone lapsum, atque alterius pertinacissima obstinatione deceptum fatetur: et per humilitatis et obedientiæ viam incedens, a vestra pia largitate locum satisfactionis præstolatur.

II.

Guntharium quondam sacri palatii archicapellanus in episcoporum numero non suspicio, neque ei, vel fautoribus suis communicare præsumo, quoniam vetito usus est officio, et apostolicam floccipendere excommunicationem non metuit.

III.

Causam piissimi regis Lotharii, in præsentia vestrorum legatorum, præfati quondam primates Ecclesiarum, cum aliis archiepiscopis, eorumque coepiscopis, de duabus uxoribus in nostra urbe ventilantes, et magistratus nostri principatum obtinentes, quid de jam dicti nostri principis querela decreverint, vestram non latet sanctitatem. Ego igitur, teste Deo cum angelis et archangelis, arbitratus sum pariter vera manere, quæ plurimorum consulum astipulatione effabantur. Interea decernentibus tunc temporis præscriptis archiepiscopis, eorumque coepiscopis, solus ego, qui essem meritis et ordinatione novissimus, qui magistrorum auctoritatibus et iudiciis resisterem? Et ne forte in aliquo contra decretum Leonis papæ offenderem verebar, qui titulo 22 ita scribit: Igitur secundum sanctorum Patrum canones